

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Irsko.

Nesrečni irski narod se več ko šest sto let bojuje proti svojim anglosaksonskim gospodom, da bi si priboril svojo narodno in deželno samostalnost. Uže večkrat v tem dolgem času so bili Irce tako potepani in uničeni, da nij bilo misliti, da bi se kedaj zopet povzdignili in zavzeli prostore, od katerih so jih pregnali kruti angleški zmagovalci. A Irce so čuden narod; imajo v sebi nekakovo žilavost, tako da niti meč, niti lakota, niti sila tuje civilizacije nij mogla zadušiti njihove individualnosti. Pri tem je seveda treba tudi pomisliti, da Irca od Angličana loči tudi vera in da so Angličani ravno v verskih vprašanjih še do poslednjega časa najhujše intolerantni in fanatični bili.

In tudi zdaj Angličani ne morejo zatajiti svoje mrznje do Ircev in vidijo v njihovem stremljenju po večji samostalnosti irske dežele nevaren razdor angleške države. Saj take besede so donele iz ust starega Torysta Disreala, ko je bil te dni v angleškem parlamentu predlog Isaaka Butta za samostalni irski parlament na dnevnem redu. In vendar ta želja po svojem parlamentu nij samo v zgodovini utrjena, ampak popolnem opravičena ter koristna za Angleško in za Irsko; kajti le po tem potu bi se dali Irce pomiriti in sprijazniti z angleškim gospodstvom, Angleži pa bi si pridobili v svojih sosedih namesto zagriženih sovražnikov odkritosrčne zaveznike. Čudno, da angleški državniki tega nečejo izprevideti ter se ne morejo znebiti svojih starih predsodkov.

Še do leta 1800 je imel „zeleni Erin“, tako so imenovali prvi keltiški naselniki ta

otok, svoj neodvisni parlament. Leta 1799 je angleška vlada storila predlog v irskem parlamentu, naj se združi z angleškim. Irce od tega ničesar nijso hteli slišati. A v parlamentu so večino imeli zastopniki malih trgov, polnih angleških naseljencev. Vlada je podkupila glasove in v ta namen izdala 1 milijon 600.000 funt. šterl. (16 milj. gold.). In res je irski parlament 16. maja 1800 sklenil finalno unijo z angleškim. S tem je bila poslednja bramba irske samostalnosti uničena. Začele so se zarote po vsem Irskem in narodno sovraštvo v zvezi z nesrečnimi razmerami angleških gruntnih gospodov do irskih najemnikov in delavcev prouzročilo je neštevilne umore in hudo moralno zdvijanje.

Irski poslanec Isaak Butt in njegovi tovariši so vse to razložili v angleškem parlamentu v tektih govorih, Angleži so jih sicer mirno poslušali, a prepričati se nijso dali in so s 458 proti 61 glasom ovrgli predlog.

Zanimivo je, kako glavno glasilo angleškega naroda „Times“ sodi o Buttovem predlogu:

„Mr. Butt, pravijo „Times“, je imel zaželeno priložnost, v parlamentu razvijati svoj načrt glede preustroja zedinjenega kraljevstva. Pa da si je Butt svoje argumente oratorično, kar se je dalo, okinčal, je njegovo stremljenje brezuspešno ostalo iz treh razlogov. Prvič Butt ne more dokazati, da bi mogoče bilo njegove predloge v življenje uvesti. Razdeljenje opravil med kraljevskim in lokalnim parlamentom ostane nerešen problem in mi ne moremo deležni biti lehkovernosti moža, ki meni, da irska zgornja zbornica, ako zopet v življenje klicana, in irska spodnja

zbornica bi samo le v eni sesiji mogle skupaj delati. Drugič so se Buttovi razlogi nad tem razbili, da je vse poznavatelje in prijatelje Irskega prepričal, da bi po sprejetju njegovih predlogov interesi prebivalcev te dežele bili preje poškodovani nego pospeševani. Končno se mu nij posrečilo dokazati, da škode, ki se imajo zaceliti, res zahtevajo tako heroičnih sredstev.“

Končno pravijo „Times“: „Položaj Irskega res nij ugoden. Irsko ljudstvo ima pravice do tega, da se pravično vlada in ne dolžuje nobene hvaležnosti za vrnitev kakega dolga. A najnovejše postave združenega parlamenta so dokaz proti proselitom home-rulerjev. — Treba je samo zgodovino te sesije pred očmi imeti, da se vidi duh spravedljivosti, kateri je vladal v parlamentu. Parlamentarna mašina nij popolnem nepriljavna za upravo ravno enega dela kraljevstva. Ako bi irski poslanci hoteli z našimi v edinosti delati, leško bi se odstranile zapreke, o katerih se zdaj pritožujejo.“

Tako „Times.“ A z lepimi frazami in dobrimi sveti irskemu narodu nij pomagano, dokler Angleži po dejanjih ne dokažejo da hočejo res pravični biti svojim irskim sodržavljanom. Da so naše simpatije na strani Ircev, nam nij treba dostavljati, kajti Irce kakor mi bojujejo se za večjo narodno samostalnost in Angleži nijso nič menj neobzirni, kakor Nemci.

Politični razgled.

Notranje dežele

V Ljubljani 6. julija.

Z izidom čeških volitev so, čudno pač, vse razne stranke zadovoljne. Zadovoljni

Listek.

† Oroslav Caf.

V zadnji številki „Slovenskega Naroda“ smo Slovencem priobčili telegrafsko žalostno vest, da se je eden najučenejših slovenskih mož, jezikoslovec Oroslav Caf, sam ustrelil. Kakor se nam kratko poroča iz Ptujja, kjer je pokojnik zadnja leta kot duhovenski beneficijant živel, le za slovansko znanost vnet, — zmešala se je bila blagemu možu pamet. V blaznosti je mislil, da ga ljudstvo preganja, da pridejo kanoniki iz Maribora in ga na smrt obsodijo, mu glavo odrežejo in truplo v Dravo vržejo itd. Okrajni zdravnik ptujski ga je mislil v petek popoldne v norišnico v Gradec odpeljati. A predno se je to zgodilo, storil je Caf svojemu življenju konec. Vsakako je ta za Slovence in za slovansko vednost žalosten prigodek tudi psihologično ne lahko razložljiv. Caf je bil človek izborna rednega življenja, miren, vsak dan se

je eno uro sprehajal, sicer pa vedno le v znanostnih knjigah tičal in pisal.

Za denes ne vemo boljše besede v slavo umrlega velikana reči, nego da ponatisnemo, kar je njegov prijatelj g. Davorin Trstenjak pisal o Cafu l. 1872 (v „Zori“ štev. 3). On pravi o njem:

„Pred 40 leti je na slovstvenem polji tudi začel delovati drug rodoljub mladenič, ki še sedaj živi, in je svoja dela k dovršku spravil, kolikor to more pomanjkljiva uprava človeškega duha. Njegovo ime je sicer znano mej slovanskimi učenjaki in domorodci, a malo menje so znana slovstvena dela njegova, ki čakajo priložnosti in potov, po katerih bi prišla na beli svet. Slovenski narod, kateremu je posvetil vse svoje dušne in gmotne moči, ima pravico izvedeti, kateri moževi, kako in kedaj so začeli za njegovo dušno prerojenje delovati. Je pa ta blagi mož in izvrstni učenjak: Jurij Oroslav Caf. Rodil se je 13. aprila 1814 v Rečici, fare sv. Trojice v Slovenskih goricah, kakšne 4 ure da-

leč od Maribora. Prve šole je obiskoval v farni šoli, 5 gimnazijalnih razredov je izvrstno opravil v Mariboru, druge študije na graškem vseučilišču. Uže kot učenec modroslovja je slovel kot eden najboljših poznavateljev grškega jezika, in stopivši v graško duhovensko semenišče je ne samo napredoval v vseh bogoslovnih naukih izvrstno, nego tudi s posebno lehkoto si je prilastoval znanost arabskega, hebrejskega in sirijskega jezika. Ravnateljstvo, ki je znalo ceniti njegove zmožnosti, ga je postavilo za predstojnika v c. k. konviktu, v katerem ga je mladež ljubila kakor svojega najboljšega prijatelja. Leta 1837 za duhovnika posvečen, pride naš slavni rodoljub za kaplana v Lebring pri Vildonu, in leta 1839 pa v Fravhajn blizu Maribora, kjer je kaplanoval 20 let. Romantični, zdravi in mirni ta kraj se mu je dopadal tako, da je vsakokrat prosil, naj ga tam še dalje puste, kadar so ga namenjali kam inamo prestaviti. Tukaj je imel dovolj časa ves svojim študijam posvetiti se. Uže

so „Narodni listi“, da je izmed 21 za kmet-ske okraje postavljenih mladočeških kandi-datov 6 izvoljenih in prideta še dva (Slad-kovski in Čížek) v ožjo volitev. Zadovoljno se dela tudi staročeška „Politik“ ter s tem kaže, da se je mladočeške stranke vendar bolj bala nego je povedala. In končnem še ustavoverci triumfujejo, ker so v mešanem okraji ustavoverci en sedež med 50 pridobili. Grda infamija je menda, ako Staročeši mla-dim oponašajo, da so le-ti za Nemce gla-sovali. To bode taka črna laž, kakor ona ki je našo stranko dolžila enacega dela v Slovenjem Gradci. Proti Nemcem prisojamo vendar Staro- in Mladočehom vsaj enako slovansko narodno poštenje.

V **ogerskem** zboru so se eno celo sejo prepirali o judovskem šolskem fondu. — V seji 3. t. m. se je bil vzdignil Tisza, vodja leveice, zoper srbskega narodnjaka Po-lita, ki je terjal občno volilno pravico, ter je pokazal, da je če mogoče še večji magjar in sovražnik Slovanov nego vladni desničarji. Očital je, da so se Srbi leta 1848 „grdo dovolj“ proti svojim osvoboditeljem (upornim Magjarom) spuntali, da bi Politov program pomenil razpad Ogerke itd.

Vnanje države.

Francoska narodna skupščina je začela posvetovanje o 5. členu občinske vo-lilne postave, kateri zahteva 3letni domicil. Levice nasvetuje samo enoletni domicil. Na-rodna skupščina odloži glasovanje do pri-hoduje seje.

Porotno sodišče seinskega departementa je bonapartistični Journal Pays za nekrivega spoznalo.

Truplo maršala **Koncha** se je v Ma-drid pripeljalo. Pogreb je bil sijajen. Navzočni so bili vsi ministri z maršalom Serranom in nešteto ljudstva.

Pri Estelli je 38.000 karlistov zbranih. General Zarala ima 106 kanonov; upati je, da zmaga.

Angleški parlament je 3. julija na-daljeval posvetovanje o Buttovem predlogu zaradi posebnega irskega parlamenta. Disreali govori proti predlogu, ker bi to enako bilo razdrobljenju države. Velika kriza se hitreje bliža, nego se misli; zato je treba edinega trdo zvezanega naroda. Predlog je potem bil z 458 proti 61 glasom ovržen.

Nedavno je bila **peruanska** ladija „Maria Luz“ od japonskih oblastnij zaple-njena, ker se je dokazalo, da je delala kup-čijo s sužnjimi (kuli), katere je v Ameriko prevažala. Na ladiji se niso samo železje (okovi), žabice itd. našle, ampak tudi Japanezi, kateri so bili zapeljani k izseljevanju in siloma na ladiji zadržani. Peruanska vlada je pro-

testovala proti zaplenjenju ladije in skoraj da se je zavoljo tega vojska vnela med peru-ansko in japonsko državo. Končno ste se vladi zedinili, da hočeti stvar rusku mu carju predložiti v razsodbo. Po pregledanji dotičnih pisem pa car nij hotel storiti no-bene razsodbe v tej stvari, ker so dejanja jasna in odločno govorila proti peruanski vladi. Za kulikupčijo je postopanje carjevo imenitno, kajti iz njega je razvidno, da se od ruske strani kulikupčija ima za enako s kupčijo s sužnjimi, da se mora tedaj proti kulikupčiji postopati po določbah, katere so se napravile na dunajskem kongresu proti kupčiji s sužnjimi.

Dopisi.

Iz Zagreba 3. jul. [Izv. dop.] Zna-menja nezadovoljstva z našo vlado začela so se po malem prikazovati. Nezadovoljstvo je sicer uže dalje časa latentno tlelo, sedaj začenja pa tudi javno se razodevati. Prvi prikazci nezadovoljstva so sicer še precej skromni, pa bati se je, da bode nezadovolj-stvo s časom, in sicer prej ko sleje, ostrejšje zobe dobilo. Zlasti iz dežele prihajajo gla-sovi, ki našej vladi niso celo nič povoljni. Najhuje tožbe lete na sodstvo, ki je baje v nekih sodnijskih okrajih v takem stanji, da je to prava sramota za kulturno in pravno državo. Mej okrajnimi sodci so poedinci, ki še denes ravno tako svojevoljno pašujejo, kakor so paševali v najčrnejšej Rauchovej čri. Naša vlada pa le okleva nasproti takim subjektom vajeti discipline strožje nategniti, in če se uže odvaži na kakšno preiskavo — ker jo na to javno menenje sili — je njena strogost vse preblaga in vse preveč priza-nesljiva. Da! naša vlada se niti prav ne upa proti prononsiranim pristašem poprejšnjih vlad po konci postaviti se, boji se namreč hrupa, da magjarone proganja. Zavoljo tega pa tudi njena autoriteta vidno pojema. Ban Ma-žuranič je res vzet iz narodne stranke, pa kaj to pomaga, upravni deželni organi so še vsi tisti, katere je Rauch ustrojil! Zato pa tudi uprava naše dežele nij nič boljša, nego je na Ogerskem. Z odstavljenjem ve-likih županov naredil se je res velik naskok na staro neveljavno upravo, pa pri tem je tudi ostalo. Mažuranič posluša vsakega, od-važi se pa za nobenega. Mož energije in činbenosti nij, ali so mu pa roke zvezane.

Je-li čudo, da ško-le propadajo, da ceste v blatu greznejo, da se poprej plodne ravnice v močvirja prevstvarjajo, da se zločini množe in voze polnijo, da imajo kuge prosto spre-hajališče po celej deželi, da narod brojevno gine in moralno in materijalno propada, da postaje osiromašenje vseobče, da davkovna moč pojema itd. itd. Nezadovoljstvo ima vi-rov več, nego jih potrebuje. V predstoječem saborskem zasedanji, katero bo pa stoprv tam nekje v sredi avgusta, bo naša vlada pri tem takem težko stanje imela. — Z re-vidirano nagodbo tudi nij naš narod bog ve kaj pridobil. Koristi iz nje so do denes ne-vidljive ostale. Magjari se pa tudi kaj malo vojnici v nagodbi ustanovljenih drže. Proti jasnim ustanovam §§. 56 in 57 siliijo s svojo magjarsčino čem dalje bolj v delokrog naše avtonomije. Če bi imeli samo en popolno neodvisen opozicijski list v deželi, kate-rega pa žali bog nemamo, kar je zasluga naše vlade oklevajoče zakonsko osnovo o svobodi tiska saboru predložiti, — moglo bi javno menenje svojo nezadovoljnost izjaviti, tako so mu pa usta zamašena, ter se samo „eruptive“ tu pa tam na dan javi. Političnega društva nij v celej deželi niti enega, kar je zopet nezavidljiva zasluga Mažuraničeve vlade, ki niti na to ne misli, da bi sestavila zakonsko osnovo o svobod-nem društvovanji. Če bi denes nove saborske volitve bile, bi bil vspeh za vlado gotovo nepovoljen. Makančeva stranka bi mnogo novih pristašev pridobila, kar je v prospeh hrvatstva in sploh jugoslovan-stva videti. Mažuraničeva vlada bi našla v svojem „laissez aller“ svoje Lonjskopolje. Videat Mažuranič!

Domače stvari.

— (Petstoletnica) Ljubljane kot glavnega mesta je bila 4. t. m. Leni odbor naše čitalnice nij nič storil. Za to so se-deli na kazinskem vrtu Slovenci in nemšku-tarji vkup in dolenski čviček pili in vojaško godbo poslušali — to je bilo pa tudi vse.

— (Inšpektor Klodič) nadzoruje kakor se nam piše, zdaj šole v Gorici. Po-sebno se zanima za učiteljsko izobraževa-lišče le-tam.

kot dijak je bil izurjen v vseh slovanskih jezicah, leta 1840 začne preučevati vse jezike arjanskega debla. Najprve preuči Boppeve in Pottove dela o sanskritščini, po tem se spravi na preučevanje zendskega jezika, in ne moremo se načuditi, s kolikim požrtvova-njem si je nakupoval drage slovnice in be-sednjake dotičnih jezikov. Marsikatera javna biblioteka nema takovšnih jezikoslovnih knjig, kakor Cafova. Deset tisoč goldinarjev go-tovega denarja bi imel denes v hranilnici, ko bi jih ne bil daroval za znanost in domo-vino. Ko se Caf seznanil s strojem azijske betve arjanskega jezika, preuči evropsko, staro germanščino, keltščino, litovščino in vse romanske jezike. Tako z jezikoslovnimi vednostmi oborožen se spravi na spise svoje, katere hočemo malo dalje doli navesti. Zra-ven tega je nabiral pridno n a r o d n e pesmi, prislovice in gradivo za slovenski besednik. Črez 60.000 besedij je poslal v Ljubljano za slovensko-nemški slovar, ki se ima s pomočjo Wolfove ustanovnine na svetlo dati. Njegovi nabirki so iz vseh slovenskih izvornikov, iz

vseh natisnenih in rokopisnih slovarjev, iz časopisov in knjig, posebno pa iz naroda. Imel je pri sebi in preredit jih večkrat skoz celo zimo z lastnim denarjem — slovenske može iz Rezijske, Medjimurja, Krasa, Koroš-kega, in z njimi prebiral vse slovnike slo-venske, celi „Orbis pictus“ Komenskega in poizvedaval, kako tej ali oni reči pravijo v onih krajih. Stare Pohorke je najel za pre-jo, da so mu pevaje prele povese, ker tako so najložje pravile pesni; tudi napeve je marljivo zapisaval. Zraven tega nij zamudil dolžnosti svojega stanja, višji so ga častili in hvalili, zato pričuje dvakratni slavni poklic sekovskega redni-štva, ki ga je enkrat hotelo imeti za pro-fesorja pastirne na univerzi, drugikrat za podpravnatelja v duhovnem semenišči. Caf je prosil, naj ga puste v njegovem mirnem Frav-hajmu, da more svoje študije dokončati. Sto-rili so to radi, in tako pokazali, da znajo uvaževati vrednost slovstvenega delovanja. Bile bi mu omenjene službe lahko pot odprle do kakšne mitre, a naša „anima candida“

je bila zadovoljna s — komarvo. Kot kaplan fravhajmski je prestavil tudi Kampejevega Robinsona, zložil več molitvenih bukev, in vse to je delal, da si je z zasluženim honorarjem mogel kupiti — drage jezi-koslovne knjige. Tudi za materijalno bla-gostanje svojih ovčic je skrbel naš učenjak, ustanovil v Fravhajmu drevesnico in trsovnico, posebno pa je bil velik prijatelj šole, in z ustanovljenjem farne knjižice skrbel za do-bro slovensko berilo. Vlada mu je tudi izro-čila prestavo „Računice“ za šole, in on je bil prvi, ki je ustvaril matematično termino-logijo. Zraven je podpiral slovenske časnike s svojimi prineski, pogostem brez imena, včasih pod imenom: Belankin. V literarni zavezi pa je živel z vsemi odličnejšimi slo-vanskimi pisatelji, in kdor izmed teh je hodil na pot v Jugoslavijo, nij zamudil Cafa v tistem Fravhajmu obiskati.

Leta 1859 mora se „sub obedientia sa-cerdotali“ naš vrli rodoljub preseliti v Ma-ribor, kjer mu je rajni škof Slomšek izro-čil mesto semeniškega podpravnatelja, in pa

— (V Kanalu) na Goriškem se je odprla 4. t. m. nova brzojavna postaja.

— (Včerašnji semenj) v Ljubljani je bil slab. Trgovci tožijo, da so menj prodali, kakor ob dobrem navadnem tržnem dnevi. Tudi živine je malo bilo in se malo prodalo. Denarjev nij — to je občna tožba.

— (Društvo za onemogele in bolne delavce) v Ljubljani je napravilo na gostilniškem vrtu „pri Virantu“ na svojo korist kegljanje, katerega sklep je bil 30. junija. Društvu je čistega dohodka v blagajnico bilo izročeno 180 gld., gotovo lep znesek, kateri bo letos društvu tem bolje v prid, ker je bilo vsled mnogo bolnikov veliko izplačil. — Dobitke so dobili I. g. Hafner, II., III. in IV. g. Kristan V. g. H. Reichman. — Od bor se vsem šest gospodom, kateri so v ta namen kaj darovali, srčno zahvaljuje.

Izpred sodnije.

(Dalje.)

(Izv. dop. iz Novega mesta.)

Obravnava se je začela s zopetnim zaslišanjem obtoženega Peršeta. Zatoženec, mož precej visoke rasti še le 30 let star, toda suh in slaboten, poskušal je v novič tajiti, toda videlo se mu je, da je uže omehčan ter, da ga hudodelstvo globoko v srce peče. V njegovih prsih vname se interesanten duševni boj, katerega nij mogoče popisati: ljubezen do prostosti, do žene, do otrok, strah pred kaznijo a zopet prepričanje, da govore okoliščine jasno proti njemu, in pečenje slabe vesti — to vse se je jasno bralo na njegovem obrazu ter storilo globok vtis na sodnike in poslušalce. Na zadnje obstoji omamljen, da je on v istini starega K. z loparjem tako udaril, da ga je ubil; vendar pa taji, da bi bila žena kaj sodelavala. Še le pozneje pravi, da je vsaj pomagala pri zagrebavanji umorjenega. Povprašan, kolikokrat da ga je udaril, trdi, da samo enkrat in z loparjem; ko mu pa državni pravdnik očita, da ima ubiti več in deloma težkih ran na sebi, da je moralo torej več storilcev navzočnih biti, ter ko mu pokaže one matiki na katerih so lasje ubitega pričevale o njuni rabi — in ko ga še predsednik opominja, naj si olajša vest ter

naj govori polno resnico — se uda ter ginen pripoveduje, da ga je necega nesrečnega večera žena, zaradi vinogradá razkačena, pozivala, da hoče strijca ubiti in da jo naj spremi. To je tudi storil! Matiki stavzela soboj ter šla v strijčevo hišico. On sam je potem strijca še za denar terjal, toda ta ga je od sebe pahnil in z loparjem v prsi dregnil. Na to ga udari P. s pestjo po obrazu ter hišo zapusti; ko pa sesrijec, z nekim polenom v roki, za njim spusti, zagrabi P. lopar ter ga tako udari, da se takoj po tleh zgrudi. Potem priteče še žena ter z matiki tako dolgo tolče po glavi in truplu ubogega starčka, da ga popolnem usmrti. Ubitega sta na to v neko jamo položila ter z gnojem, težkim kamenjem in štorimi pokrila.

Sedaj bila je v dvorano prignana druga zatožena oseba, žena Perše-tova Neža. Tudi ona šteje okolo 30 let, je majhena in slabotna, toda v neprijetnih potezih njenega obraza se ne zapazi nobeno boljše gibanje, nobene blažje čutstvo. Kakor v prejšnji preiskavi, tudi sedaj trdi, da je popolnem nedolžna ter da ne ve ničesar o načinu, na kateri je strije smrt storil; se čudno drznostjo kaže se iznenadeno, ko jej predsednik razodeva, kako je uže njen mož vse resnično bil obstal; prosi naj mu sodnija nikar nič ne verjame, ker je neumen, zmešan, „zamačen“, celo žuga, da ga takoj po ustih udari, ako v njenej navzočnosti kaj enacega izpregovori. Sploh se vidi iz vedenja te zatoženke neka demonična strast, neka neukretena divja surovost.

Potem se pričinja zaslišavanje pozvanih prič, pred vsem zdravnikov, kateri so bili truplo ubitega preiskavali. Vsi poudarjajo posebno dve rani, ki jih je imel ranjki na glavi; o prvi trdijo, da je bila absolutno smrtna ter skoro gotovo z loparjem doprinesena, o drugej pa, da je težka a celo nevarna, ter z nekim drugim orodjem, lahko mogoče s kako matiko prizadejana. Zatoženec P. obstoji, da je prvo, smrtno rano on prouzročil, da pa druge na nobeni način nij zakrivil.

Druge priče poudarjajo posebno, da sta Prše-ta v sovraštvu s Kobé-tom živela ter mu uže večkrat žugala, da ga hočeta zarad

vinograda ubiti. Posebno Neža se je bila izustila, da mora „rujavemu hudiču“ glavo razbiti. Za torej se je ranjki Kobé tudi bal, da ga enkrat ne usmrtijo in ko se je slišalo, da so ga ubitega našli, je javno menenje takoj Nežo in Janeza P. kot ubijalca zaznamovalo. Priče pa tudi poudarjajo, da je Neža hudobna in jeznorita, strastna ženska, ter da ona doma gospodari in „hlače nosi“.

Jako zanimiva bila je tudi konfrontacija zatožencev. Mož, še enkrat opominjan resnico govoriti, je svojej ženi v obraz stvar tako povedal, kakor smo uže poročali. Dosta slabega mu je uže prizadejala — jej pravi — v svojej jezi se je uže večkrat čež njega spravila, mu uže z nožem žugala, se sekro ga udariti nameravala, zastrupiti hotela — vendar jo je rad imel ter celo stvar na-se vzeti hotel; pa sedaj vidi, da so dokazi prejaki, da torej vse taje ne hasni. Toda žena ostane trdovratna, prisega in se pridruša, da resnico govori „kakor pri izpovedi“, da je nedolžna kakor „otrok v zibelki“, da mož ne ve, kaj govori, ter prosi jokaje, naj mu sodnija ničesar ne verjame.

Ko je bilo dokazno obravnanje končano, stavlja je predsednik porotnikom vprašanja, ali je Jan. Perše kriv umora ali samo uboja, potem ali je Neža Perše kriva, da je svojega moža k umoru pozivala, pri umoru dejansko sodelavala ali samo k uboju pripomogla ali celo samo težkega telesnega poškodovanja se krivo storila?

Potem začneja državni pravdnik, g. J. Hren krivdo obtožencev razvijati. Da je bil Matija Kobé umorjen — to je zadržaj lepega plaidyra — je konstatirano, ravno tako je pa tudi gotovo, da je stari nesrečni mož, kateri je živel v revščini toda mirno in brez sovražnikov, od lastnih sorodnikov usmrten. Psihologično dokazuje govornik, kako se je začelo sovraštvu Peršetovih proti stricu, kako se je pooblastilo strastne, surove ženske, kako je le-ta uplivala na svojega ujej pokornega moža, ter ga zapeljala, da je ž njo vred proti hišici Kobé-tovi se podal ter v njo stopil, z namenom, ga umoriti. Zatoženec sam, dasiravno po hudem boji, je to obstal in kdo bi v odkritosrčnosti njegove izpovedi dvomiti mogel? Ali bode zatoženec

profesuro pastirne, zraven še dušno pastirstvo v semeniški cerkvi. S solzami v očeh me (Trstenjaka) obišče v Mariboru, kjer sem takrat živel, in se mi potoži, kako težko zapusti svojo službo, kako težko se loči od ovčic, ki so ga ljubile in čestile kot najboljšega očeta. V semenišči je delal marljivo kot vodja in učitelj duhovne mladeži, a malo časa mu je ostalo za študije, tudi se nij v mestnem zraku čutil zdravega. Da zopet pride v svoj pravi element — k študijam, prosi pri dunajskem provincijalu reda Minoritov za sprejetje v red sv. Frančiška. Z veseljem je bil sprejet, ker so mu obljubili, da sme v Ptujskem samostanu vse žive dni živeti, in ker so mu tudi obljubili potrebnega časa, da utegne dokončati svoja dela.

Škofa Slomšku je bridko pri srci bilo izgubiti iz vrste sekularnega duhovništva tako izvrstno moč in pridnega delavca v vinogradu gospodovem, za to mu ponudi, ker nij hotel nobenega kanonikata, mesto beneficijata v Ptuj, ob enem ga imenovavši duhovnim svetovalcem. Caf hvaležno prime to sicer

ne mastno službico, v kateri vendar najde potrebnega časa za literarno delovanje. Pod Thunovim ministerstvom so praški učenjaki kakor: Hanke, Šafařík, Čelakovsky, Purkyně, Hattala itd. si dosti prizadevali, da Caf dobi mesto na praškem vseučilišču, in sicer profesuro primerjajočega jezikoslovja, katera je bila po odstopu Schleicher-jevem izpraznena. Govore da tega poklica nijso podpirali pri ministerstvu lastni rojaki. Žalostno! to bi bilo mesto za tako temeljitega učenjaka. Vendar naš rodoljub živi zadovoljen, in dela kakor marljiva čebelica. Bog nam ga še dolgo let ohrani. Mi smo pri njem videli dogotovljene sledeče spise, razen uže v tem članku omenjenih in sicer:

a) Critico-etymologicum Lexicon slovenicum; 60 pol.

b) Izdelovanja jezikoslovna indoevropska; 160 pol. Slovarji so pisani po srednjem samoglasniku, da se zelena beseda lahko najde.

c) Slovniskih opazk za slovenščino in slovanščino 42. sešitkov.

d) Kritički slovarček k bolgarskim pesmam Miladinovičev, v katerem so tujke iz turškega in novogrškega pojasnene. 6. pol.

e) Dostavkov, popravkov in razlag k Miklošičevemu Lexic. paleoslov. 20 pol.

f) Slovniskih opazk k indoevropskim jezikoslovnim preiskavam. 50. pol.

Zraven tega manje spise o slovniskih pogreškah, ki se v naših celo v vednostnih knjigah potikajo, in nam besedni razum prečijo in pačijo, dalje vspešno primerjanje in razlaganje rezijanske in ogerskoslovenske slovnice, izjasnenja staroslovenščine iz slovenskega narečja itd., torej vse skupaj čez 500 pol z velikim trudom nabranega jezikoslovnega blaga. Caf stoji na vrhunci jezikoslovnih znanostij, in njegovo ime bode kadar njegovi spisi zagledajo beli svet, tako cenjeno kakor imena Miklošič, Buslaev, Bopp, Pott, Schleicher itd.

morda lagal, ter samemu sebi krivico delal? ali bode morda svojo lastno ženo krivično obdolžil, on, kateri je hotel vse nase vzeti, iz gole ljubezni do otrok, da bi jim mater ohranil? Če bi se pa tudi mislilo, da jasno spričanje J. Peršeta ne dokazuje dovolj krivde Neže P., so izpovedbe prič, značaj zatoženke druge okoliščine itd. take, da v subjektivnem in objektivnem oziru dokazujejo, da je Janez P. kriv umora, žena njegova pa pozivanja k umoru in dejanskega sodelovanja. —

Dr. Rozina, zagovornik Janeza P., nikakor ne taji, da je bil stari Matija Kobé od zatoženca usmrtjen. Toda, odločilen je subjektivni moment. Kazanje na zatoženca, pa njegovo dobro ime, na dosedanje pošteno zadrževanje, na njegovo mehkost, vpraša zagovornik, ali se more misliti o tacem človeku, da je — morilec? V istini ga je pozivala žena, naj gre ž njo, starega strijca ubiti, in ubogal jej je, kakor je bil to od nekdanj navajen. Toda niti orožja nij imel pri sebi in torej je negotovo, če je celo takrat imel misel, koga umoriti. Ako je pa to misel imel, izginila je bila gotovo, ko je prišel k staremu možu. Brez orožja stopil je čez prag Kobétove hiše — stori to morilec? Prosil ga je za denar, a stari bil je pozabil od Peršeta prijetih dobrot, odvrčal ga je sè silo ter ga sunil v prsi, tako, da ga je P. v jezi s pestjo mahnil. Sedaj bi bila stvar morda pri kraji, toda ranjki Kobé je potem zatoženca, kakor se sliši, s kamnom in s polenom napadal in še le potem zagrabil je zatoženec lopar, kateri je slučajno tam ležal, ter ga tako nesrečno udaril, da je takoj smrt nastopila. P. torej nij kriv umora, temveč samo uboja; to je pa razvidno tudi iz tega, ker se je silstvo učinilo iz golega mrzenja, katero vendar ne more nobenega nagibati do najhujšega hndodelstva, do umora!

Zagovornik dr. Škedl, potegovaje se za zatoženko Nežo poskuša posebno ovreči izpovedbo Janez P.—a. On poudarja, da je Janez P. uže večkrat in zmiraj različno pred sodnijo se zagovarjal; v navadnem življenji je takim izjavam, ki se vedno drugače glasé, ne verjame, kako bi se jim moglo izpred sodnije verovati? Stvar je važna, torej zahteva tudi temeljite dokaze; kot tak dokaz pa se ne more smatrati izpovedba edinega Jan. P., kateri je zraven svoje nezanesljivosti še v mnogih rečeh temna in nejasna. Ako bi pa bili porotniki vendar le prepričani o krivdi zatožene Neže P., naj pomislijo, da, če zatoženega Janeza samo uboja krivega spoznajo, tudi žene njegove pozivanja k umoru krive spoznati ne morejo.

Predsednik g. Heinricher razjasnil je potem v daljšem resumé-u vse, kar se je pri obravnavi važnega prikazovalo. Po dolgem posvetovanji so se porotniki v dvorano, natlačeno s poslušalci, vrnili ter po prvomestniku g. Deak-u svojo sodbo razglasili. Z 11 proti 1 glasu odgovorili so: „da“ na

vprašanje, ali je Janez P. kriv uboja z ravno tol kimi pa „da“, na vprašanja: ali je Neža P. kriva pozivanja in sodelovanja pri uboju.

Sodniki so potem Janez P. na 6, Nežo P. pa na 8 let težke ječe obsodili.

Celo obravnavo vodil je g. Heinricher, višje deželne sodnije svetovalec, z nepristranostjo, aljudnostjo in človekoljubnostjo. Porotniki pa so v obeh sesijah sijajno pokazali, da zna nared slovenski ceniti svetinje svoje in tem svetinjam ponosno prištevamo tudi novo privoljene porotne sodnije! Nadejamo se, da bode vlada, priznavajoča kako veselo napreduje inštitut porotnikov ter kako zelo zanima celo prebivalstvo, tudi kmetu za dostojno poslopje skrbela, kajti dosedanje (posebno pa dvorana) je po svojej malosti, svojej tesnobi in svojej slabej ventilaciji, posebno pa po silnej vročini svojenau poklicu jako neprimerno.

Razne vesti.

* (Pod oknom.) V nedeljo 28. pr. m. zvečer ob desetih so šli v vasi Krasici blizu Bakra v brvatskem primorji trije fantje v vas. Prišedši do koč, kamor so bili namenjeni, najdejo jo zaprto, so domači uže spali. Eden fantov gre na okno trkat. Tist hip, ko se okno opre, udari strela in fanta na mestu ubije.

* (Grozna morilka.) V Broklynu na Angleškem je mlada žena umorila svojega moža. Udarila ga je s kládívom po glavi. Potem gre in umori tudi svoje tri otroke, sedemletno deklico in dva fantiča, štiri in dve leti stara. Prijeli so ženo in zaprli, a pokazalo se je, da je nesrečna zblaznela in uže od časa poslednjega poroda nij več bila pri zdravi pameti.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni
Revalesscière du Barry
v Londonu.

Odkar je Nj. sv. papež po rabi izvrstne Revalesscière du Barry srečno zopet ozdravel in je mnogo zdravnikov in bolnišnic njeni učinek pripoznalo, ne bo nikdo več nad močjo te drage zdravilne hrane dvomil in navedemo sledeče bolezni katere brez porabe zdravila in brez stroškov odstrani: bolezní v želodci, v živcih, na prsah, pljučah, jetrah, na žlezah, na slizni koži, v dušnjaku, v mehurji in na ledvici, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprebrljivost, zapor, dristo, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje tudi ob času nosečnosti, scalno silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so se vsem zdravilam zoperstavljale:

Spričevalo št. 73.877.

Veliki Varadin, 28. februarja 1872.

Samo 2 dni sem užival Revalesscière. To izvrstno zdravilo je pri meni, v mojem obupnem položaji čudeže storilo, zaradi česar te zdravilno sredstvo smelo drugo razodetje za trpeče človečanstvo imenujem. Izvrstna Revalesscière me je od nevarnega katar na pljučah in v dušnjaku, od vrtoglavice in tiščanja v prsih odrešila, katere so vsem lekom kljubovale. To čudežno zdravilo zasluži torej največo hvalo in se more trpečemu človečanstvu najboljšo priporočiti.

Florijan Köller,

c. k. vojaški upravnik v pokoji. Točnejši kot meso, prihrani Revalesscière pri zdravljenju in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravila. V plehaših pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 fun-

tov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradci bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru E. Kolečnik & M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnjah in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštah nakaznicah ali povzetjih.

Dunajska borza 6. julija.

Enotni drž. dolg v bankovcih	70 gld.	20 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	75	30
1860 drž. posojilo	109	75
Akcije narodne banke	974	—
Kreditne akcije	226	—
London	111	65
Napol.	8	93
C. k. cekini	—	—
Srebro	105	—

Oznaniilo.

Za notarstvo v Gornjemgradu se vnovič konkurs do konca meseca julija t. l. izpisuje, s dodatkom, da naj se dotične prošnje po postavnem poti tej komori pošiljajo.

C. kr. notarska komora v Celji,
25. junija 1874. (168—3)

Sezite sreči v roko!

300.000 M. Crt.

v ugodnem slučaju kot najvišji dobitek ponuja najnovejšo denarno prežrebanje, katero je od visoke vlade potrjeno in garantirano.

Dobitna naprava novega plana je taka, da v naslednjih 6 izžrebanjih v teku malo mesecev 35.800 dobitkov v gotovo določbo pride, med temi glavni dobitki od event. M. Crt. 300.000, posebej pa 200.000, 100.000, 75.000, 50.000, 40.000, 30.000, 20.000, 15.000, 12.000, 10.000, 8000, 6000, 5000, 3000, 152krat 2000, 360krat 1000, 410krat 500, 17.700krat 110 itd.

Prihodnje drugo vlečenje dobitkov te velike od države garantirane denarne lo. erije je uradno določeno in bode

uže 15. in 16. julija 1874

ter velja za to

1 četrt Original-Ren.-Loz le gl.	1.75
1 polovica	3.50
1 cel	7.—

proti vplači zneska.

Vsa naročila se zvrše precej z največjo skrbnostjo in dobi vsak od nas originalne loze, z državnim grbom previdene, v roke.

Naročilom se potrební uradni plani zastonj prilože in po vsakem vlečenji pošljemo svojim interesentom iz lastne volje uradne liste.

Izplačevanje dobitkov se godi zmirom gotovo pod državno garancijo in se more z naravnostnimi dopisovanji ali na zahtevanje interesentov po naših zvezah na vseh večjih mestih Nemčije narediti.

Naš debit je zmirom srečen in smo še le pred kratkim zopet mej mnogimi velikimi dobitki 3krat prve glavne dobitke v 3 vlečenjih po oficijalnem dokazu dosegli in svojim interesentom sami izplačali.

Vidno je, da tako na najsolidnejši podlogi sloneče podvzetje povsod more gotovo računati na živahno udeleženje, naj se torej izvoli uže zarad bližnjega vlečenja vsa naročila kmalu adresirati naravnost na

(161—2)

S. Steindecker & Comp.,
Bank- u. Wechsel-Geschäft in Hamburg.

Tuji.

5. julija:

Evropa: Vasky iz Steinea. — Kohn, Fühwal iz Holitscha. — Münz iz Zagreba. — Blau iz Siska. — Lorjčević iz Karlovca. — Kalister iz Trsta. — Barltdams iz Dunaja. — Hirsch iz Pešte.

Pri Slonu: Gamsmüller iz Dunaja. — Rubinato iz Vidma. — Ružič iz Reke. — Zwinckl iz Dunaja. — Laser iz Novega mesta. — Lapajne, Habe, Ferjančič, iz Vipave. — Modic iz Bleške Police. — Nagy iz Temešvara. — Zelen iz Senočega. — Hadjiconsta iz Konstantinopla. — Dermolj iz Cerknice. — Bresinker iz Konjice. — Piler iz Gradca. — Kosar iz Gorice. — Schwarz iz Gradca. — Zamejec, Kastelec, Stirkaj, Staffler iz Trsta. — Bunček iz Stajerskega. — Mencinger, z gospo iz Kamnika. — Grof Pače iz Ponoviča.

Pri Zamorec: Bakove iz Trbiža. — Mulej iz Divače.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.

Podpisani slavnemu p. t. občinstvu naznanjajo, da so prevzeli

Čevljarsko podvzetje

gosp. Tomaža Volte v judovskih ulicah, in da bodo tam najhitreje in najceneje izdelovali vsakovrstno

čevlje za gospé, gospodične in za gospode,

ter prosijo častito občinstvo, naj se mnogo naročuje.

Franc Sedlar & Comp.,
judovske ulice, v Gerlicijevi hiši.

(175—1)

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.